

7549

వి పంచి

బొంబాయి బాపిరాజు

యువ వసంతము

1935

•

• •

ఈ మనోహర గీతికాస్తోమ, మాల-
పించు కొన్నది విశ్వవిపంచి మున్నె ;
మఱల నవరాగమున మధు మారుతమున
కులికి మాఱుమ్రోగినవి కోకిల గళాన. .

* *
•

ఆ వా హ న ము

ఉదయింపం గదవోయి, ఘోస్కరుడ,
ప్రత్యుత్థానముల్ సేయ ను
న్నది ; బంగారపు చల్వ చప్పరములన్
బన్నించి, విస్వేధ ను,
బుడ సౌధములు చిత్రవర్ణములఁ
జెల్వుం దీర్చుచున్ నూ యుషా
మునితారత్నము ; ఈ యుగాని పొడువుం
బ్రౌద్దుల్ జగత్ షేనుముల్.

నిండిన తేనెతో వలపు నింకన
డెందము గాన్క వెట్టఁ గై
చండకు వేచియుండె, మమతల్ చెను
రించిన కావిమోవి, మా

రైండ్, మీటారి తమ్మే జవరాలిదిగో!

సుకవీంద్ర రాణ్ణణీ

మండనులై న ఈ యశికుమారకు

లింతకు విన్నవింపరే ?

పపడమ్ముల్ వెలివెట్టు మావి చిగురుం

బజ్జీలు నోరూరు గా

రవపుం గ్రాంజవివీక్ష గోకిలపుం

బేరంటాండ్రు సాపాటుగా,

నవలీలామయ పంచమ శ్రుతుల

సంధానించి నీకై సుధా

రవళిన్ మంగళ నూలపించిరి, జగ

ద్రక్షాను రాగాకృతీ !

ఆరవిచ్చిన వెల్ల లతాంతచయము,

కోరిపాడిన వెల్ల శకుంతలసమితి,

ప్రకృతిమాత సహస్రకరమ్ము లెత్తి

స్వస్తి నుడివేడి, అవతరింప గడనోయి !

ప్రణయబంధము

అటనటఁ జక్క వడ్డఁ గోహి.నాంబువు

లల్లునఁ జూటి మోవి చెఁ

గటఁ దరితీసి వెన్నెలల కాంతలఁ

దావులు ప్రోవుసేయఁ, జె

క్కిటఁ జెమరించు కోరికలు క్షీగనులం

దగుపింప, మాటి కా

రటమునఁ గుంచు, తమ్మిజవరాల,

పనున్ వినిపింపవేమియో ?

కలికీ, దాచురమేటికే ? మసక

చీకట్లింకఁ గాకొన్న పం

దిలి విప్పింపఁగఁ బోవు, దైవత

పురంద్రోరాజి విస్వధిలో

వెలుగుం బాసిన తాలదీపికల

నార్పింపంగ లే; దేల ప్రా
ద్దుల గొండగ దిలకింతు వింత వినఁ
గాదో నీ రహోవృత్తముల్ ?

కోరిక దీటునట్టు లదిగో, ఉద

యాచల సానువుల్ రుచి
స్ఫారములయ్యె! నీ మనసు పట్టిన
రాగమె తోచె నేమొ ది
క్తీరము లందు ; మేల్తుసుగుఁ దీసి
యుషాసతి పల్కరించు శృం
గారము లేమిటే? చెవులు కన్నులు
గా వినుచున్న దానవే!

ప్రేమారాధన కోసమే చివురు

మోవిన్ మొల్కలెత్తించు లీ
లా మాధుర్య రసాంచిత ప్రియ మనో
హ్లాదాను సంధాన సం

భ్యా మేయమ్ములు, స్మృతిమ్ములు, రస
 జ్ఞాళిన్ మహామోహ నాం
 ధీమధ్యమ్మునఁ ద్రోసి జాటవిడుచున్
 ప్రేమార్థవజ్జీవనీ !

ఆవతరించె ప్రియుండు, ఉద్యస్కనోహ
 రాకృతిఁ; దపస్సు పండెంగదమ్మ ! ఎచటి
 ప్రణయ బంధమ్ములో ! మిన్ను వదలనట్టి
 రవియు, గొలఁకుఁ గదలని సీరజలతాంగి !

సు భా షి త ము

ఏమోయి, సాగర, మన

లో మనమీటయె సునా! తెలుపఁగా వల దీ

సాహసస్య సూనవుల, కది

యేమని పలికినను నష్టమే లేదుకదా.

రేగిన గాలిమమ్మునకె తెప్పలు

గుప్పన నప్పళించు మే

మే, గరువమ్ము ఈ మ్ము విడిసింపఁగ

దేశముకాని దేశ మూ

రేగుచుఁ బుట్టినట్టి నెలవితయుఁ

జింతన సేయకుండ, నీ

లాగున నెన్నియో యగములన్

దొరిలించుచు నున్నవాడవే !

ఎవఁడోయీ, నిను నాజ్ఞ సేయఁగల వాఁ

డిన్నాళ్ళు ? నీకంత తేఁ

కువ లేకున్నది గాక, బెగ్గరిలి

గగ్గోలాంది యువ్వెత్తు నె

ల్లువలోసం దలముస్కలై గడియలో

లోకమ్ము లల్లాడు ; ని

క్కువ మీ మొక్క పదమ్ము ముందునకుఁ

గోర్కుల్ సాఁగ సాగించినన్.

నిన్నుం గన్న నెడంద జాలి మోడమున్ !

నిర్వీర్యుఁ డెవ్వఁడో తా

నెన్నేనై స సహించియుండఁ దగుఁ

గానీ, సత్వసంపన్న, నీ

కున్నే లో టది ? ఎవ్వఁ డడ్డఁ గలఁడో

యుప్పొంగుమా చూత ! మీ

మన్నున్ మిన్నులు గూడు చోట

నివసింపన్ నీకు ప్రారబ్ధమే ?

ఏ నాఁ డీచెట వీడి రాఁ గలుగు

దోయీ! వేడి కన్నీళ్ళతో

ఈ నీ జీవనమెల్ల యుప్పురిసి పోయెన్ ;

ఎంతగా నీవు లో

లోనఁ ఘూర్చిలినఁ బ్రయోజనము

పొల్లుం గాక, పై పెచ్చు నీ

నానా దుస్థితి మూలముగ దలచు

కొంటున్ గుండె నీరయ్యెనో!

నెలఁ బెట్టించిన గవ్వసేయని మహా

విద్వాంసులే నేడు ర

చ్చలలోనఁ దలలెత్తినారు ; జగ

మిచ్చా వ్యాపృతిన్ మీరి మే

రలఁ గొమ్ముల్ మొలిపించుకొన్న,

దకటా! రత్నాకరుం డన్న కీ

ర్తులు మ్రోయించిన నీవె కాల్గదల

వేదో ముస్లనున్నట్లుగా.

దొరకిన తావుకై నిలువు దోచిడి
 యిత్తురు, పుంతత్రోవల
 బ్బరముగఁ జేలనోఁ గలసిపోయి
 సుఖమ్ముగ నున్నవచ్చ నె
 వ్వరు మడిగట్టియుండి రిదె పల్కుము
 వ్రేల్చునుంగఁ ; దేరగా
 దొరకినఁ బోవనీయరు గదోయి,
 తటస్థల మాక్రమింపుచూ !

అదియె ప్రపంచ ధర్మమగునయ్య,
 మహామహు లెల్ల నీతి కో
 వినులె, పగాయివారిఁ జదివించెడిచోఁ ;
 దమపట్ల నెప్పు డె
 య్యది యనుకులమో అరయు
 నట్టిరె, మాయజగమ్ముచును వా
 రిదె కలపేరు ; నీవలె వరించిన
 పీఠము వీడకుందురే ?

ఎవడో కలండు దేవుడని మంతకు
 జంకెదపేమొ, తల్లి త
 క్కువయని యెందఱెందఱిసో కోరిన ,
 వారిస సాక్ష్యమిత్తు ; మా
 సవలము మేమె నమ్మమనినన్
 భయమేటికి నీకు ? ఉన్నచో
 నెవరికి లెక్క ? విచ్చివిసు మంతకు
 దేవుని గీపునిన్ నభా !

కాలము మాటిపో నునది కాగల
 వారికి నేడు రోజు, లే
 గోలయులేక యుంద మనుకొన్నది
 సాగడు ; లెమ్ము ! నేటి కీ
 వేల యతిక్రమింపగదనే, గురు
 లెక్కిన కాళ్ళకింత సం
 చాలనమున్ ఘటించుము, విచారము
 సేయగ వచ్చు బిమ్మటన్ .

నీ దరినుండి నుజ పయనించెడి

వేళిల హోరు ముందు నా

పాదము లంటి పోయిపోయి, బాగు

పడిం గలవంతు నెంచి నే

నేదియుఁ గోర కూరకె వచించితి

పున్నె ముటంచు; సచ్చినం

గాదనకుండు నేయు మునుగాని

యెడన్ వినిపింప కేరికిన్.

బోక మిది పలుగాకి, చీకాకు వలచు,

కోరి చూడ లే దొరుకు బాగుపడు చున్న ;

నీ శుభము నెంచి చెప్పితి, నీవు తెలియ

నేరకుండిన నాకేమి ? నీదు కర్క !

రే రాణి

ఈ శైలిమబ్బు గుంపు సవరించిన
రవ్వల గడ్డెపై సు గొ
లై వ్వి యింగ కన్నెలన్ వలపు లార్చెడి
చల్లని కన్ను సన్నలన్
చాతేరిఁ బిల్చు సోయగఁపు జాబిలి
సవ్వలలోన జాతి నీ
లేతి యెడందలోఁ బడి పరీమళముల్
చిలికించునే సుధల్ !

వెన్నెల తేట వెల్లువలు విశ్వము
నిండిన యీ నిశీధమం
దున్నమితాస్యవై ముసరుచున్న
కుమార సమీర పాళికిన్

మన్నన కుబ్జిపోయి కల మాధురి
 నంతయు దోచియిత్తు వో
 క్రొన్నన, మేలితావి యెదకుం బరు
 నయ్యె నె? ఎంతపిచ్చివే!

అల్లనఁ బిల్లగాఁష్టులకు నాకుల
 దాఁగిలి మూతలాఁకు నీ
 చల్లని రేకులన్ మధువు జాల్మొనఁ
 దావులఁ బిక్కటిల్లి రే
 యెల్లను బుల్కరించె ; మధురించిన
 నీ చిఱు జీవితమ్ము నే
 పల్లవపాణి వేణిపయిఁ గ్రాఁకగ
 నింతకు దాచి పెట్టితో!

జగతి ముంచెత్తినట్టి జ్యోత్స్నాస్రవంతిఁ
 దేలి యాడెడి నీరొని తేనె బుగ్గ
 ఒరసి కొని పోయి గంధబంధురములయ్యె
 మంద సంచారముల్ మధుమారుతములు.

ఎన్నికఁ గన్న తావిఁ దులకించిన
 నీ నగుమోము సొంపు, చోఁ
 గొన్నది పుష్పసంచయముఁ; గోరిక
 లూరగ నిన్నుగన్న ఏ
 యన్నుల మిన్న మిన్నకొను నల్లనఁ
 గేల్వెలిఁ బెట్టకుండ ? ఔ
 నన్నది సుమ్మ నీదగు నొయారపుఁ
 బుట్టుక, ఓ హసన్తుఘ్.

రమణి వాల్జడఁ గుల్కెదో ప్రణయమధుర
 హృదయులకుఁ జిక్కి ? ఆ పరమేశ్వ రాంతి
 కమును బడయుదొ భక్తుల కరము వట్టి ?
 ఇహ పరమ్ములయందు నీ కేదిగలదొ !

చుక్క

తాలిమిఁ బట్టుఁ దప్పి, పరదాలము

కప్పిన నీలిమబ్బు బం

దాలను గ్రోచి వచ్చి, యెడదం జెన

వైచిన రాగదీప్తులం

గ్రోలిన నీ కటాక్షములలోఁ దళకుల్

గురిపింతు వీ యనం

తాలయవీధి; వ్యర్థమిది యాతఁడు

లేని యమాస చీకటిన్.

కాటుకఁ బుక్కిలించి మసకల్

ముసుగుల్ గొనియున్న యీ నభో

వాటికఁ బ్రాణముల్ కనులఁ బట్టె

నిరీక్షణలోన; ఆతఁడే

నానా దగ్గజించి చలువో

విడిలించెడి మొల్కసవ్వ ప
న్నీట గరంచు సంచు గమనించెద
నెంతటి ముద్దరాలవే!

తెలియపు గాని, నీవు పలుతెన్నుల
నాతని గాచియున్న గ
ల్వల పలు మోజు మిక్కుటము వానికి ;
చక్కని వాడె యెసనున్
నెలనెల గండ, మట్టి మగనిం బడి
మాటికి దేవురించిన
గలదె ఫలమ్ము ? నీ మనసు గల్గిన
వాని వరింపు మన్యునిన్ .

వలపు నిండిన యెడల మబ్బుల మఱుంగు
జిక్కుకొననేల ? చక్కనిచుక్క; వవని
నెందఱెందఱి కలకు ప్రేమించు వారు,
ప్రకృతి శోభావిలాస లాలసులు కవులు.

తుంపరలు

నీ చిలుమోము సొంపు గమనించిన

సంజల, నా యెడంద యం

దేచిన భావసంచయము లిట్టల

మై కనుపట్టు; జల్వలం

దాచిన దక్షిణానిల మొనర్చెడి

యూడిగ మిచ్చమెచ్చి నీ

చూచిన సోగచూపులకుఁ జొక్కిన

దీ ఋతులక్ష్మి, మల్లికా !

*

*

*

ఎలదోటన్ జెలువంపు మల్లియనుగా

నేఁ బుట్టియున్నన్, వధూ

విలసద్దీర్ఘ విసేల వేణి పయి

నువ్విల్లూరు పూగుత్తి మొ

గ్గలలో నొక్కటినై, కపోలముల

సింగారించుచున్ సర్త స

మ్ములు గావించెడి రాళ్లలోలకుల

దీప్తుల్ గప్ప రంజితైదన్.

*

*

*

వలపుల ముమ్మరించి చలువల్

జిగి తఱ్ఱులు గుప్పి ముచ్చటల్

గొలుపుచుఁ జెల్వపుం గొలనులో

విహరించుచుఁ దేలు : సారసో

త్పలములు గావు; మిట్టిపడు వాలుగ

చేపలు గావు; అందముల్

జిలికెడు సవ్వ మా సహచరీ

నయనమ్ములు సుమ్ము నెచ్చెలీ !

*

*

*

కూరుకు లేని జవ్వసంపుఁ గోరిక

లే యవతార మెత్తి శృం

గారముఁ గన్నవో యన ముఖమ్మున

మూఁగెన లాడు ముంగురుల్

దేరగ నుంటి మాటికి నదే

పనిగా స్పృశించి, మన్ననో
హరినీ కింపు నింపు మలగూనిల,
నీది యదృష్టమన్నచో!

*

*

*

అగతి నుంతు ముట్టని విహాయన

నీధుల లోన మెల్లగా
నాగుచు నుంటి క్రొత్త యభిసారిక

య, ట్లదికాద పోని, ప్రే
నరాగను వేత్త వేళిక మహా

రసికుం డెవఁడేని పంపఁగా

నేగుచు నుంటి వేమొ హృద

యేశ్వరికిం గుశలమ్ము దెల్పుఁగా!

*

*

*

“క్రమ్మట వత్తు” నంచు జెలికాఁడు

మధుప్రియుఁ డానఁగొన్న మా
త్రమ్మున నమ్మి చేలికిని దక్కిన
యాతని - చూతమిద్ది కా

ని - మ్మని పోవనీవలదు; నెమ్మది

నీ దరినున్న మేలి కా

లమ్మున రేకులన్ విచికిలా,

బలవంతమునన్ బిగింపుమా !

*

*

*

కల మన సిచ్చినట్టి జలగాఢని

ఘుంచి, శశాంకమూర్తి రా

కలకలు చిన్ని కల్వపుపు కన్నులు

కాయలుగాయఁ జూచి యూ

ర్వుల నిశఁద్రోసి పుచ్చె; నెనరుం

గలవాడె హితుండు కాని, లో

కుల తరహా తెలుంగనిది, గోల ;

అమాన స్థరింప దయ్యఁగా !

*

*

*

అతి పిపాసాకు లాత్తి, కృశాంగియయ్యఁ

దొలకరి మనమ్ము లాగ మిన్నులను గాంచు

నకట ! చాలకి తనదప్పి యూర్చుకొనఁగ,

నీళ్లు కలు వయ్యనే ధరణీ తలాన !

సా క్తీ !

పూచిన గుచ్చమావి నలవోకగఁ

జుట్టిన యీ లతా కుమరం

నీ చరణమ్ము లంటి యలగించిన

శైలని గడ్డి పూలగో

దాచెను దేవుడే మధువు, దద్రు

లుబ్ధుల కోసః మింక సా

క్తీ, చపకమ్ము నిండఁ గొని యీ గద

కెంపులు గ్రక్కు మోవికిన్ !

ఆసలు నిండు నవ్వుల నొడగరముగా

నడి మింటికిన్ సుధా

వాసిత మూర్తి చేరె; జలువల్

విగ మ్రింగిన పైరుగాలి నా

కోసమె వీచు; జ్వాలమునకున్

సమయ మ్మిది కాదు సుమ్ము! ద్రా
తొసవ పాత్ర వేగ సకియా,
కొనిరమ్ము మఱొక్క సారికిన్!

నిక్కువ; మీ సమస్త ధరణీ

నలయమ్మున నింక దేనిపైఁ
జక్కదు లేశ మీయెడఁద; చిక్కని
ద్రాక్ష రసాయనమ్ము నం,
జక్క దనమ్మునన్ నయసు సంపద
నెన్నికఁ గన్న నీయెడఁ
దక్కిన; ఓ సుధామధురదర్శని,
నీ చరణమ్ము లాననగా!

వలువారిం జలిగాడ్పులన్ నిమర

విష్పారంగఁ బుష్పాశ్లేతోఁ
గరుడుల్ కట్టిస క్రొత్త తేని యల
సింగారించు కొంచున్ లతాం

‘కోరికదీర.....సుహృద్వతి?’

తర సాధమ్ములఁ గుల్కు పూల చెలులన్
 సంచారముల్ బుచ్చు బం
 భరుడున్ నేనె యెఱింగి నారము చలీ,
 మాధ్వీరసాచిత్యముల్ !

కోకదీర మద్యమును న్రోలి
 సమస్తము విస్తరించి, యె
 వ్వారల కందఱాని యనవద్య
 సమాధి మునింగి నీ యెఱింగి
 గూరుకు సంపదేళ, బ్రతుకుం
 దొఱంగంగఁ దలంపువుట్టె; నే
 తీఱని పున్నెపుం గలిమిఁ దీఱు
 ఘనోరథముల్ సుహృద్వతీ?

భూముల నెల్ల నేలిన విభుల్
 శయనించిరి మండిగోన; ఏ
 దీమహి శాశ్వతమ్మనునదించుక ?
 మ్రోడులునుం దలిర్చు నీ

యోమనిఁ జేతులార విడునట్టివి

వ్యర్థేధు జీవనాలు ! సా

కీ, మధుపాత్రఁ దె; మ్మిదిగొ కేల్ !

మన కన్యుల తోఁ బనేమిటన్ ?

ముదిరిన కొద్దియున్ వెగటు పుట్టుచు

నున్నది యీ జగమ్ము ! 'నే

బ్రదికిన యన్నినాళ్లె; యెటువంటి

విచారము లేక హాయి నీ

వదనము చూచుచున్ మధువు వారకఁ

గ్రోలెద'నంచు మొన్ననే

నలదని బాసఁ జేసికొని వచ్చితి

నో చలద్రుధ కై శికా.

పడయను శాంతి యీ మధుపిపాస

యొకింత; రవంత యేనియుం

బడలిక హోక పాత్రపము పాత్రగఁ

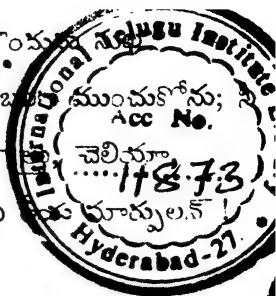
జేసికి నందనిమ్మ ! ౭

క్ర.డ.స.యి చూటగొందు

మృది; నీ బుక్ నుంబుకోను;

యడుగుల దుమ్ము రా

నెలితీయని

వివరముగా శ్రయ, మృచల విభ్రమ

కారణ మీనుధా నికే

428

తనము, పయోధి; సర్వ విబుధ

ప్రియమోహన మూర్తి వీపు, మో

హినివిల; సత్పథప్రియుల మేము,

సుధాధుల; మింక నేల ప్రాం

తను వడి సన్నగిల్లిన కథల్ స్మరి

యింప, సుధాప్రదానమునీ!

పట్టిన పానపాత్ర కెడబాటిడకే

ప్రియమాలి, శోభిల్లు

బెట్టుచు, మాద్యమల్ సరసమృదులు

కండ్లరమోడ్చి హాయి నూ

కొట్టగ జోలబాడి బ్రతుకుల్

మఱపించెడి కోకిలమ్మకుం

జిట్టి గళమ్మగో నెవడు చిందెనో

యీ మధువు బ్రయంపదా !

స్థిరమయి నిల్చు నా మధుర జీవన

కావ్యము సభ్యసించు స

త్పరుషులు, కాలవార్ధిఁ జనిపోయిన

నిన్నను, లోకదృష్టిలో

నెఱుకకు రాక ముందివతరించెడి

రేపుఁ ద్యజించి, నేడె సుం

స్మరణ మొనర్చి, మూల పురుషస్థితి

నన్ను భజి పరే, చెలీ ?

తరుణి, నీమోవి తేనెలం దరుచితేక

సరసంబుగు పానపాత్రకుఁ గలుపు రాక

బ్రదికి యున్నంత కీ యనుభవము పోక

జరుగుచో పాడు లోక మక్కఱయె లేదు !

చందమామ

కలువపువ్వులకుఁ జక్కిలిగింతఁ బొసగించి

కొసరి మాటికి నవ్వుకొనుచు మురిసి

వలగొన్న మిమ్ము నిల్లలఁ గూడి వేడుక

తోడ దాగురు మూత్రానికి యలసి

తెఱకుఁ జుక్కల కన్నుగిలుపులఁ గడిగంట

విడిసిన చిటునవ్వు సోడల కడగి

పరునెత్తు మున్నీటి తరంగ గుల్లాల న

వారీ యొసర్చు బింబమున కుబ్బి

చలువవెన్నెల రేక పిసాళి వలపు

నవ్వు కెరటాల తియ్యదనమ్ములోన

ఈసమస్త జగమ్ము ముంచెత్తి విడిచి

చదలఁ గొలుపుండె నెజ్జోదు చందమామ.

చల్లని చూపుకొస్తు ; విరజాజులు
 పూయు సుధాస్మితమ్ము; సం
 పుల్ల మనోహరాకృతి; అపూర్వ
 కళారుచిరాంశుమాల ; వి
 ద్యుల్ల తికాపరశ్శత సముజ్వల దీప్తి,
 బుధానురక్తి; ని
 న్నెల్ల నరించి వచ్చెను గదే, నెల
 నాడె, పయోధిచంద్రమా !

కడలికఁ గూర్చు బిడ్డఁడవు. కల్పి
 పాలంతుక మెచ్చులందు త
 మ్ముడవు, త్రివిక్రమప్రభుని ముద్దు
 నుఱుందివి, అష్టమూర్తి క్రొ
 మ్ముడిఁ గముసేసుకొన్న విరిమొగ్గవు,
 కాముని మేనమామ వే
 ర్పడగ జగమ్ము మామ వపురా !
 ఒకపాటివె నీయదృష్టముల్ !

గోరువెచ్చ వెన్నెలలు చుకోరమునకు
 అమరపాళికి నిత్య తుష్టాన్నదాన
 మెవరు సమకూర్తు రమృతాత్మలింక ? నిను దొ
 లంగి తెల్లవాటునె కునలయము బ్రదుకు !

చుక్కల చందమామ, సాగసుల్
 దిగవోసెడి నవ్వు క్రొవ్విరుల్
 రెక్కలువిచ్చి చల్వలరింప
 వసుంధరఁ జూడలేని యు
 మ్ముక్కలు ఆడిపోసికొని రక్కట !
 వారల దృష్టిదోషముల్
 దక్కినఁ జిక్కుదే నెలనెలన్ ?
 జగతిన్ నహిరా కృతజ్ఞతల్ !

ఎవ్వ రేమామకొన్న నీకేమికొదవ ?
 కువలముమలర్చు చలువలఁ గొఱతపారయ,
 దేమి గాకున్న సతుల నెమ్మోములకును
 సాటిచెప్పెడి కవుల నేస్తములుగలవు !

పూ ల మా ల

చల్లని వేళ, దావి వెదజల్లెడి

యీ తెలి మల్లె మొగ్గ ల

ల్లల్లన మాలఁ గూర్చి, సకీయా,

చిఱునవ్వులు తెచ్చికొందు రం.

ఇల్లిఁ మోవికీన్ ! హృదయసీమను

మున్నను కోక యవ్వె యు

తొల్లము లయ్యె, నే మధురపుం

దలపుల్ దమి సిగ్గురేపుచున్ ?

మొత్తని చేతఁ బట్టుకొని మొల్చు

దగన్ సవరించి, వాసనల్

గొల్పి గొనంగ నత్తరువులుం జలికించి,

విలాసినీ, సమా

య.త్తి మొసర్చి న్నావు హృదయంగమ

భంగిమ ; డెందమందు రే

కెత్తిన ప్రేమవాంఛ ముకుళించిన

కన్నులఁ బిచ్చలించెనే !

కోమలి, పొంగిచూచె నడుగో !

నెలగులుడు, సీ యతాకిక

ప్రేమరసార్పణ భావలహరీ

విచలన్నయనోత్పలమ్ములన్ .

అమెను నేటికే దశదిశాలయ

పలక్తుల వీక్షణస్రజ

స్తోమములన్ రచించెదవు ?

చూపవె నీయెదలోనిచోద్యముల్ !

పెత్తిన న్నాతిలక్ష్మి మదిఁ బెంపగు

నారట ; మల్కుడై సచోఁ

దిరిగి నిగుడ్తు చూపులను దేపకు

తేపకు, నీ నిరీక్షణో

నిరవగు నోము నోచుకొనె నే

నవమోహనముగ్ధమూర్తి ? వాఁ
డెఱుఁగడో యేమొకాని, యిటు లింతకు
అక్కలతోడ వ్రాలడే !

కమ్మని యూర్పుగాడ్పులకుఁ గందిన
నీ నగుమోవి నేల ప్య
ర్థమ్ముగ మూఁగనోములకుఁ దార్ప ?
అదే కనుచుండె వీణె, గా
త్రమ్మున మేళవించుచు సుధల్
విరియం బలికింపు ప్రేమగీ
తమ్ముల, నే కుమారప్రపదశ్వుఁ డా
తాఁ డెవఁజేర్చు వానికిన్.

పుష్పాశ్శిఁదేనొగ్గఁ బొరిలించి వాయు కి
శోరమ్ము లందిచ్చు సోడిదలును
చిగురు మేఱల గొంతు వగిరెక్కి ఁ గలకంఠ
మాలపించెడి ప్రాంత దోలపాట

తెలిసీట నోలాడి తేలాడు తొగకన్నె

బిలువఁగాఁ జుక్కల తళుకునైగ

వలపుల గుప్పి పచ్చలమీడ రేరాణి

పోత బోయుచునున్న లేతసవ్య

జిలుగురంగుల చీరలఁ గులుకులొలుక

నాకు చిలుకలు నెఱపు లాస్యమ్ముగలసి,

అతనియందు నిబద్ధమా నఖిలదృష్టి

గోచుకొనఁ జూచుపోలికఁ గోచు సబల !

ఊరిన రాగమాధురాలు నుచ్చిన

నీ విమలంపు డెంద మం

దేతిన కోర్కులం బరిమళింపఁగఁ

గ్రుచ్చిన లీల మల్లికా

హారముఁ గూచ్చి గూతఁడు ప్రియం

పడునట్లు లలంకరింపఁగాఁ

గోరికపోలు ! ధన్యుడె యగున్,

అతఁ డీప్రణయార్చనమ్మునన్ !

తెలియఁగవచ్చె నీ ఘనసు తెల్లము

గాఁ; గను సన్నలందు వ

ర్తిలు మగఁడెంతయేనిఁ దరితీపుల

కూరిమి నించుచుండ ని

చ్చలు ; పలపుందువారమున

సంతసమే పనిగాగ నుందు, వెం

దులకయి యింతతోందర ! యిదో,

యిఁగ వచ్చెడి వేళయయ్యేనే!

రేకురేకునఁ దలఁపులు ప్రాఁకులాఁడ

బువ్వపువ్వన పలపులు నివ్వటిల్లఁ

గూరిచిన మాల్య మనుభవ దూరమగునె ?

అదిగొ, కాలిచప్పుడు! పోదుసమ్మ! శుభము!

‘ఈతిమిరావగుంఠనము.....తటిన్నటి!’

మె అ పు

ఈ తిమిరావగుంతనము లించుక

యించుక దించుచున్, సుధా

శీతల మందహాస పరిషిక్త

విహార విహారనోన్మిషత్

జ్యోతులతో దిగంతముల నొక్క

పరిన్ వెలిగించుచుండి, ని

రీతిఁ జరింతు; వింత వివరింపుము

నీ కథ లో తటిన్నటి!

జలదాంతఃపుర కేళివాసముల

లాస్యశ్రీఘదన్యాసముల్

పలుమా అధ్యక్షానమ్మ సల్పు దివిష

ద్వాలామణీ, నీ తనూ

విలసత్కాంతి విభావీలాసముల

నువ్విల్లూరు డెందమ్మతోఁ

గలయం జూతుము, కాని, పాంథహృదయ.

క్వాధమ్మ లా నృత్యముల్ !

చెలువారన్ సుర లెల్ల రాగడప

కుర్చీలందుఁ గొల్వొండ, బల్

శాలపుల్ మై జిగి సొంపుఁ జూపి సభ

వారిన్ రక్తి గట్టింతు ; మ

ద్దెలకాఁ డెవ్వఁ డపస్వరమ్ములను

బృధ్వీగోళ మూఁగించు ? నే

గ్గులకుం దగ్గ మఱొక్కనిన్ వెదకి

కీర్తుల్ వ్రాయు దిగ్భిత్తులన్.

కలనొకవార్త నిన్నడుగఁగా

గమకింతు, నెఱింగియున్నచోఁ

బలుకుము నిల్చి, మావలపు పం

టకు దెచ్చిన బిడ్డ లిద్ద కా

తల్లను వగల్ రగుల్కొలిపి మ

బ్బుల మాటయినారు; నీకు దా

రుల నెప్పుడైన గన్నడుదురో ?

మము దల్తురో ? ఓ క్షణప్రభా !

“పనిగొన కూరకే తిరుగునా

గొనరించుచు మబ్బుగుట్టముల్

గొనగొన లాడఁ, గొట్టు తళుకుం

గొరడఁ మెఱ పద్ది యా మహేం

ద్రుని” దనియందురే : ఉబుసు

దోహమికిన్ ముసలమ్మలాడు వా

ర్తను వెలువడ్డ పుక్కిటిపురాణము

కాదు గదా తటిల్లతా ?

ఏమయినఁ గాని, నీరూపు నా మనమ్ము

నింపుకొన్నది ; సాదామినీ, నిజాన

కింతయో అంతయో హృదయేశ్వరికిని

సాటి వచ్చుట సయనప్రచాలనముల.

తే० టి బో టి

ఏమే భ్రమరాంగన, యి
ట్లీమెను దిరుగాడుచుంటి వేటికె ! ప్రణయ
శ్రీమహితండు, ప్రాణేశ్వరు
జేమే, పెడగాని చనియేనే నుడువగదే ?

ఎక్కడవాడె ! యింత బులిపింపుల
బుచ్చెడి మాయకాడు ; ప్రా
దైక్కక మున్నె లేచి పని యేమొ
మునింగిన కీవి బూవు ట
మ్మక్కల జేరి, యిచ్చకము లాడుచు
గాలము ద్రోసి పుచ్చు, నీ
టక్కరి మాయదారుల తుటారిని
నీ వెలు గట్టికొంటివే !

అన్య ! వచింప సిగ్గు ; అదియూ

మరిచూడ ? కులాని కంతకున్

రవ్వను దెచ్చు పోకిళులె ? రాతిరియుం

బవలంచు లేదె ! యి

ట్లివ్విధి రామరామ ! ! చరియించుట

యించునె నీకుఁ గూడ ? ఆ

పువ్వులు రాలిపోను ! తలఁపుం

గొనఁజేమి రనంత నీయెడన్ !

ఏటికి ! ముద్దరాల, వతఁడే తన

మాటలు నిల్పలేడు; ఈ

పాటికిఁ జాలులే ! వెదకి వానికి

వేసరి పోయినావు ! ఆ

లాటి మహా సురూప సువిలాసి

లభింపక పోడు ! తేటి నో

టీ, టక్కొంకుకూరిమి నటించెడి

వారలతోఁ బనేమిటే !

తూరుపు తెల్లవాటినది దొట్టి,

చెలీ, మునిమాపు దస్క సం

చారము, లింటి యాబిడ విచారము

దూరము ; వాడవాడ సిం

గారపు టుత్సనమ్ములు ! బికారి

మగం డికచాలు ! ఏల క

న్న రొలికింతు వింతయు గణింపని

యా వెడచెల్మిసేతకున్ ?

ఓపికయేది కాల్ నిలిపియుంచి

సుఖంపంగ నింటిపట్టునం ?

దీ పరువంపు నీ వయసు కేది

సమానము ? రేపువిచ్చి యూ

మాపున వాడిపోవుచు దుమారము

దోగెడి కాలుపూపులే

తీపులు గూర్చువానికి ; సతీ,

అతఁ డీవలపే యెఱుంగజే !

ఇంటనె కాదు పో, నిముసమెచ్చటఁ
 బాదము మోప! చొక్క వా
 ల్గంటియె కాదు, రోజునకు లక్షలు,
 కోటులు, సర్బదాలు మి
 న్నంటులు ! చూడ మీ మమత లా
 మొనగానికిఁ జెల్లెఁగాక ! యి
 ట్లంటియు నంటకుండఁ దిరుగాడుట
 యే మతమేమొ వానికిన్ !

ఇంతకు నీ వెఱుంగ వనియే
 తలపోసెద : వీధిబడ్డ నీ
 ముఠిను లిందఱుండ, మతిమాలిన
 సేతలు గాక, పద్మినిన్
 జింతన సేయునే ? బ్రదికె నీదగు
 తాళిబఱాన, భూమిపై
 నింతకు నూకలున్నవి, చెలీ,
 యినుఁ డన్న మహాప్రచండుడే !

పాయని యీ వియోగమునఁ బాపము !

సామంతునావు నీవు; మీ

యాయనతోడి చెల్లి మలయానిల

నందనుఁ డప్పుడప్పు డా

ప్రాయన మేర్పడం దిరుగు, వాఁ

డగుపించిన వానిజాడ లం

దీయను వచ్చు నెట్లొ ; యెఱిగించితి

నా యెఱిగున్న సంగతిన్.

*

*

*

అమ్మ, నిజాన కాలఁ జెడమై చని

నప్పుడు పట్టరాని క్రో

ధస్సున, నున్న బంధ మెడఁదన్

దెగ పొంపులు సేసుకొందుఁ గా

నిమ్మ, హఠాత్తుగా నెమరనిల్చిన

వేళల నే నెఱుంగకే

సొమ్మసిలున్ మనమ్ము ; ఒడిఁ

జొచ్చును మేను; ముఖమ్ము ముద్దిడున్ !

సా ఫ ల్యము

ఎవరు పారు : మేలి వలపు లీనుచుండి,
కన్నడక గూకు నుటుగులం గదలి మెదలి,
అమృతము జిల్కు వెన్నెల యందు, నీ వ
నమ్ము నల నందనోపవస మొసరుతురు ?

లోకము లోకమే నిదురలోన

మునింగిన యిట్టివేళ యె

దేకతమున్న చూ మనుజుఁ డెవ్వఁడె ?

ఏమి పరీక్ష సేయు ? నో

హో ! కవివోలె కన్నడుచు నుండునె !

ఎంతటి భాగ్యశాలివే !

నీకు లభించినట్టి తరినిన్ వృథ

సేయకు పువ్వుబోడివో !

పడఁతుక, నీమ భాగ్యములు పండిన,

వాతఁడు చక్రవర్తులం

గడనకుఁదేమి, నిన్ వలచి గాటపు

కూరిమి నింతదస్కు న

క్కడ నిలుచుండి నీ సొగసుఁ, గన్నులఁ

దూఁచెడిఁ, జాలుఁజాలు ! నీ

ముడి విడినట్టి క్రొవ్వలపుఁ బోడిమికిన్

సఫలత్వ మబ్బెఁ బో !

ఆతఁడె తల్చుకొన్నఁ గవితామృత

వాహిని నోలలాగ్చి ; భూ

మీతలి నీ యశస్సురణ మించగ

నక్షరరూప మిచ్చి, వి

ఖ్యాతము సేయఁజాలుఁ ; దెఱవాఁ,

తెరవాటిన యాకు జొంపపున్

మూఁతలు మాని, మానితవిముగ్ధ

శుభాకృతిఁ బైటఁ బెట్టుమా !

ఇన్ని సుమమ్ములుండఁ దరుణీ,
వరణీయ వటంచు నెంచి ని

న్నెన్నినవాడు ; వాడు టనుటే
తలపెట్టని కీర్తిగంధముల్

మిన్నులఁ బ్రాకు, నేటికి సుమీ
తరియించితి పుట్టినందు ; కే

మన్నను జప్పమాటలు ! నిరర్థకముల్
గద మా చరిత్రముల్ !

వలపు హెచ్చిన నీ నిండువయసు సొగసు
చూటలాడఁగఁ దలచి కాచుకొని యున్న
మధురమూర్తి అయ్యనిలకుమారకుండు
ఎత్తి వచ్చిన కైతవాకృతియొ, అతడు !

జిన దేవుడు

ఏమిటా, నృపనందనా, జగము

హాయిందేలి యోలాడు, ని

ద్రా మాధుర్యము సందుఁ గందేలియకే ;

తారాపథమ్మున్ నిశా

శ్యామారత్నము కేశపాశముల

నాచ్చాడించె ; సక్షత్ర తే

జోహంద్యమ్మును బోలి తేపకును

వాల్ జూపుల్ ప్రసరింతువే !

అదియో ; నీ ప్రణయాధినేత్రి, సతి :

స్వప్నానందసౌభాగ్య సం

పద నుచ్యులల నూఁగి సప్సకౌను !

నీపై నెంతగా మక్కువల్

పద నెక్కించినవో కనుల్ దెలుపు

తెప్పల్ మూతలై యున్న ; నె
మ్మది నీ చూపముఁ గాంచి సిగ్గుఁ గొనఁ
జెమ్మల్ దేరె నుంజెక్కులున్ !

ముద్దుల మూటఁగట్టు నగుమోమునఁ

దల్లి పయంటఁ ద్రోయుచున్
నద్రిఁ దొఱంగి రొమ్మునకుఁ జల్లని
చేతులు సాచుచున్న యా
నిద్దఁపు మేల్ కడఁగి పసినిగ్గుల
వన్నెలుదేరి యచ్చునం
గ్రుద్దినలీల నిన్నె సరిగొన్న
కుమారకు వై పె చూడవే ?

ఎక్కడ దీ విరాగము ? నరేంద్ర

కుమారక, ప్రాణ మొండుగా
మక్కువఁ బెంచుకొన్న జనమాన్యులు
నీ తలిదండ్రు ; లీవె నా

దిక్కని చెట్టబట్టిన సతీమణి ;

మొన్నటివాడు బిడ్డ ; మూఁ

పెక్కగ నున్న రాజ్యభర మేమి

యొసర్పఁ దలంపు పుట్టెరా ?

ఈ సన్యాసము చాలు ! చెల్లినది

నీకే ; కోడె ప్రాయమ్ము సం

దా ; సౌఖ్యమ్ములు కట్టిపెట్టఁగల

పంతమ్ముల్ ? సేనానయ్య రా

జా ! సాధించెద వే మహర్థములు

కాషాయమ్ముతో ? బోని, వి

శ్వాసమ్ముంచి వచించి పోవఁ దగు

నీ వామాంగితో సర్వమున్.

వయసును బిగ్గఁ బట్టి నిలువం

గలసా ? కలకాల మీ సరా

లయమునఁ బేదజివి యమృతత్వము

సెందునె ! దీనికింత సం

దియ పడి లేనిపోని వెళితె

బడ బోక పురాతనంపుఁ ద్రో

వయె గొని వంగడమ్మునకు

వాసి మఱింతగఁ గట్టఁ బెట్టుమా!

అరుగు చున్నావటయ్య! రాజ్యమ్ము విడిచి;

కటికి చీకట్లు; పెనుగాలి, కంటక నస

పథము లవి; యేమి గుండె నిబ్బరము! అపుడె

క్రమ్ము కొన్న నశాకికప్రభ లమూరె!

సంజప్రాద్దు

చెదరిన ముంగురుల్ చెమట చిత్తడిఁ

జెక్కులనంట, మట్టియల్

మృదుల రవమ్ములం జెవుల నింపులు

నింపగఁ బచ్చగడ్డి నిం

బదిలఁపు మోపుఁగట్టి తలపై

సవరించి పొలాలగట్ల నె

మ్మదిఁ జనుఁ గాఁపుచిన్నది సుమాశఁపు

పల్లెపదాలు సాడుచున్.

*

*

*

అలమిన సంజ నింటిమొగ్గమై

చనుడెంచెడి యాలవంద త్రో

క్కులఁ బడి లేచు దుమ్ము మెఱుఁగుల్

గొను నల్లని మేనిచాయ ని॥

‘పడమటికొండనై త్తములపై వింతగా !’

పలరగ గొల్లబోయఁ డొకఁ డల్లన
 నేగెడిఁ, గ్రొత్తకిట్టు చె
 ప్పుల సడివిన్నఁదల్పుకడఁ బొంచి
 కనుంగొను నాలి నెంచుచున్ .

* * *

పడమటి కొండ నెత్తములపై
 చిలికించిన కుంకుమంబు, లా
 గడపలఁ బిల్లగాలి తరంగల్ విర
 జిమ్మి, పికారుఁద్రిప్పు స
 దడి, మొనమొన్న భూమి జననమ్మును
 గొన్న కురంగశాబకం
 బడరిన సంతసమ్ముమొయి నారయు
 మో మెగనెత్తి వింతగా !

* * *

తళుకుల సంతరించుచు లతా
 లలితాంగు లొసంగు పూల తె
 ప్పుల వలపుల్ గుబుల్కొనఁ ద్రపావతి
 వోలెఁ బ్రశాంతవృత్తిఁ గొం

డల యడుగంటి చిన్ని కెరటాల

గమించు నదీమతల్లి లో

పలఁ బ్రతిబింబముల్ గని నభమ్మున

మబ్బులు నవ్వలాడెడిన్.

*

*

*

పచ్చని మేతకై పరుగువాటిస

చూడ్కుల చిన్ని మేఁక లో

బెచ్చిన కోర్కె, గొండకొన కెక్కి.

సుఖమ్ముగ మేసి, మందకున్

వచ్చెడు దారిఁ గోలుపడి వందురుటల్

విని, తల్లిత్రోవ క

న్వొచ్చి కనుంగొనును బులుఁగు పిల్లలు

వృద్ధ పతంగ దీప్తిలో.

*

*

*

ప్రకృతి సకలమ్ము, ఆనందపరతనున్న

యీ శుభక్షణమందు నిష్ఠాత్ముఁ డగుచు

నరయుచున్నాఁడు దేనినో తరుణుడొకఁడు

జ్ఞానియో ; వాఁడు సత్కవీశాను డగునా !

త రంగిణి

జలదనగాగ్రశృంగముల జాతీన

రంగులతో దిగంగణ

మ్ములు కడురక్తిఁ గట్టుచు సపూర్వము

లయ్యెఁ బ్రభాతలక్ష్మి చూ

పులఁ బులకించి ; కన్ను లరమోడ్చి

ముఖాబ్జము సోగదేఱఁ జం

చల కలగీతికారవలీ సాగెద

వెచ్చటికే తరంగిణీ !

గరినాథ ప్రథితో త్తమాంగమునఁ

గోర్కెల్ నిండ జన్మించి, ఊ

ర్వరకం డిగ్గి, గభీరమూర్తి యని చూ

రత్నాకరుం జెట్టఁ బ

ట్ట, రహిం బోవుచూ నుంటివేమొ ! వల ;

దా టాటోటురాయండు పె

క్కుర దక్కించుక యుండె ముందె ; యిక

సీకున్ వారితోఁ బాటిదే !

ప్రభవముతోడనే యొసఁగె భావ

వికాస మొకింత యాజగత్

ప్రభు, వది ; నీ నిసర్గమధురంబగు

జీవన, మొక్కవాని యా

రభటికి బందిగాబ్రదుకు భ్రష్టయి,

స్వేచ్ఛకు స్వస్తిఁజెప్పి, ని

ప్రభవయి పోక యిట్లై సహజ

స్థితినుండు, తరంగసుందరీ !

.

వ్రాలిన సంజలం దరలివచ్చిన

యచ్చపుఁ బైరుగాలి ను

య్యాలల నూఁగు వీచివసనాంచలముల్

సరిదిద్దుకొంచు, బే

రోలగమున్న సత్క-పుల నోమి,
 ధరాజనయిత్రి యక్కునం
 గ్రాలెడి నీ మనోహరవికస్వర
 జీవిత మొండె సార్థమా !

సరసజీవని, నీ సుధాస్తన్యమిచ్చి
 సస్యములఁబెంచి పండించి, జగదనంత
 భరణమున జీవగట్టవై పరఁగఁగలవు ;
 నీ బ్రదుకు లోకనిష్ఠాపునీత మమ్మ !

మూఁ గ నో ము

“సకియ, యీ మనోహరశరత్సంధ్యలందు,
ఏ శలప్రాప్తికై విచలింపనట్టి
దీక్ష, నోములు నోతువో తెలియఁబలుకు;
మతనిఁ జిరజీవిఁగాఁ జేయు వితముగాక !”

“చనవును జూపుచుండుదువు, చానరొ,
మొన్నటిదాఁక ; యింక నా
తనిని వివాహమై సరిగదాటదు
వత్సర, మప్పుడే మముం
గనియను బల్కరింప ! విది గర్వమొ !
నాధున కెట్టి భాగ్యముల్
దనరిన మాటలాడఁ దగదా ?
పలుకే గగనంబటే సఖి !

“దాపునఁజేరి, రాగభరితస్ఫురి

తాతి విలాసనేత్ర వి

క్షేపములన్ నయించి ; మధుశీకర

సేచనమంజులస్రియా

లాపములం గరంచెడి కళానిధి

నీ పతి వచ్చుచో వ్రతో

ద్యాపనఁజేయఁ జూడవుగ త

త్సముహూర్తమునన్ సవిస్మృతిన్ ?”

“ఆ లలితస్మితానతకటాక్షము

లేటికి ? ఆ కరాంగుళి

చాలన మేల ? ఆ విముఖసౌహృద

మెందుల ? కా త్రపాభరం

బేలనె ? బేల, ముద్దు లొలికించెడి

మోవిఁ దెఱల్చి తేనియల్

జాలుకొనంగ నొక్కనుడి చాలు !

‘ వచింపు శ్రవఃప్రియమ్ముగా !

“కుదురుగఁ జేతఁ గుంకుమఁపుఁ

గ్రొంబరణెన్ ధరియించి, కుచ్చెళుల్

పదములనంటి ముద్దుఁగొనఁ బావడఁ

దాలిచి రాళ్ళవఁకిఁ జే

నదుముచు మధ్యమధ్యఁ, దిరుగాడుచు

నుంటివి వాడవాడలన్

ముదితఁ, యేమినోము లివి ?

ముక్తసరిన్ వచియింపరాదటే !”

“దిమ్మరి, యెంతకై నఁ దగుదే !

యిటులింత చికాకుఁ జేసినుం

గిమ్మనకుండ దీక్షఁ దఱిగించకయే

జరిగించుచుంటి” వం

చిమ్మెయి నెచ్చెలుల్ కొసరి హేళన

సేయ, మృదుస్మితమ్ము భా

వమ్మెఱిగింప సాయపడి, బాలిక,

నీ వ్రతరక్షకయ్యెడిన్.

నోములు నోచి కొల్లగ మనోరథముల్

సమకూర్చు కొన్న వా

రీ మహిళామతల్లులు ; తరించిన

వీరి యమోఘసద్వచ

స్తోమ విభూతి, లేత మనసుం

దడియార్చి కలంచు కోరికల్

లేమ, ఫలించుఁ దత్పదజలేజములం

దలమోపి మ్రొక్కునూ !

వలపుం జూపులఁ జుక్కము త్తయిదునల్,

వామాక్షి, నీ నోములం

దిలకింపన్ మనసైన మేఘముల

వీధిన్ బారులందీర్చి, పూ

వులజల్లుం గురిపించుచుండి రదె

చూపుల్ నీ పయింద్రోచి ! వా

రల లెక్కింపు ; కుమారి, వాతెఱ

తెరల్ దప్పింపకే మెల్పునన్ !

తడయక నిప్పు చోసి పసిచాన,

జయం బిది యీ పరీక్షలోఁ

బడిసిన భావిజీవితశుభప్రతి

పాదక మాను, ధాత్రి నే

ర్పడ సుయశంబు గల్గును ; భవ

జ్ఞయగాథల నాలపించు చె

లైడలను డెల్లువా రనుసరింతురు

నీ నియమప్రభావముల్ !

కులుకుచు వంగి యైదువలకున్

నతి సేయుచుఁ గొన్న దీవనల్

బలమయినిల్వ, నిశ్చలతఁ

బాలనఁ జేసిన మూఁగనోములో

నలవడినట్టి యా పరిధవాయితమా

నును బల్కుతేనెలన్

జిలుకుచుఁ గ్రొంజపుల్ గఱపు నీ

తెనుఁగున్ నుడికిన్ మెలంతుకా !

శ్రమపడి పల్లవాధరముఁ జక్క

బిగించి సఖిమణుల్ సరా

గము లొనరింప నోర్చి, సరిగా

వ్రతమున్ నెఱవేర్చినట్టి నీ

కు, మహి సఖండసౌఖ్యములు

కోరినకోర్కులు పండి, రాగర

క్రీమ హృదయమ్ము రంజిల సుఖంపు

భవజ్వలదీక్ష రక్షగా !

ఇంద్రధనుస్సు

నీలు గలచోట, మబ్బులతోటలోనఁ
 గోరి కూరిమిఁ జక్కల పేరఁజూండ్రు
 సరవిఁ దమయింటి యతిధి కామాఢలక్ష్మి
 కందముగఁ దీర్చికట్టి రుఝ్యాలచేరు.

* * *

కన్నుల్గుట్టెడి యిట్టి రంగు లెచటం
 గాలించి కై కొంటి ? నీ

కన్నం బోలికలేని తూలికకు

దీర్ఘాయస్సు ! యీ చిత్రమో
 యన్నా, మిన్నున వ్రేలవేసితి వ

దేలా ? మబ్బు పిల్లల్—మతే
 మన్నం బైనికనేమి—మాపుదురు ;

మూయన్ రాదె పో యింతకున్ !

* * *

ఈ విల్లెక్కడదోయి ? యెక్కిడిలి

తండ్రీ ! నేరమింజేసి యే

వేవో కానిపనుల్ బొనర్చి రదె

పోనీ, బిడ్డలందింత దు

ర్భావంబే ? తలపున్నదే విలయ

మాపాదింపఁ ? జల్పాలు ! శ్రో

ధావేశ మ్మువసంహరింపు మిఁక,

సంతానమ్ము తీంతవ్యమా.

*

*

*

మలగొని కొండ నట్టనడుమం బడి

పోయిన యీవెలుంగు శ్రో

వల శ్రమయెంచకే నడిచివచ్చిన

నీ యిలు సేర్పునంచుఁ గో

ర్కులు పురిగొన్న పీ మొదలెఱుంగని

వార్గము నాశ్రయించి యే

వలనఁ దుదిం గడింపఁగల స్వామి,

నచింపుము దోయిలించెదన్ !

*

*

*

మిన్నేటి తీరభూమిని యద్దకంపుఁ జీర

నారవై చిసది యే యమరకాంత ?

గగనేందిరకు మచ్చికను బూవుల సరము

ముడిచిన దే చుక్కముత్తయిదువ ?

మబ్బుదుప్పటికిఁ గ్రొబట్టు వన్నెల యంచు

వేడ్కఁ గుట్టిసది యే వేల్పు పడుచు ?

స్వర్గవాటికకుఁ బచ్చల సొగవిచ్చెన

నలుపుగా నిల్పె నే నాగకన్య ?

తీరిచిరి కెంజిపుల్ల బల్ తోరణమ్ము

నెలమి, స్వాగతసత్కారములను నడుప

వేలుపులత్రోవ ; భావించుండి వెడలివచ్చు

నే కవికి ? వీగుసకు ? ధరణీశ్వరునకొ ?

కాఁపుపడుచు

ఓ యెలనాఁగ, కొండి సిగ నుంచిన

పూవులు త్రోవరాతెన

న్యాయముగా; నెఱుంగ విసుమంతయు!

నేటికిఁ గాపురమ్ము నై

సేయగవచ్చి నాలుగు నిశీధులు

సాగవు, మూడునాళ్లలోఁ

దీయని కోర్కులెన్ని నినదించిన

వే, యనురాగవల్లకిన్ ?

బుడమున దుత్తలో మగని బోనము

లా యవి చెప్ప ? చేనికిన్

నిజముగ నీవు చేర్పడిననే, కల

యాకలి తీటిపోవ, నీ

రజనయనా, భవస్మృదుకరమ్ములఁ
 బెట్టెద వంచుఁ గాక, అ
 క్కజముగ నేల నాపడు ? నిగారఁపుఁ
 గూరుము లెంత సేయునే !

పవలు పొలఃస్మృహ్ఞఁ బడిన పాటు
 శమింపగ నెమ్మె కాని కేల్
 జివురులు పట్టి యూఁపుకొను చెయ్యహొ
 ముచ్చట లాడుచుండి : వే
 కువలను మేతకై చని శకుంతము
 లిండ్లకుఁ జేరు వేళ గా
 రవమున నింటికిం గలసిరాఁ గను
 గొంటిని మిమ్ము నిర్వరన్.

ఈ పనిమాలు పెండ్లి నడ లెందులకే !
 యొడలెల్లఁ గండ్లు గా
 గా, పని మాని యా వలపుకాఁ డట
 నీ నరుడెంచు త్రోవలం

జూపు నిగుడ్చి మాటికినిఁ జూచెడిఁ
 బోగదవమ్మ ! క్రొత్త నీ
 తీపులుతీయముల్ ! మమత
 తీజని ప్రొద్దులు రావు పోయినన్ !

తొయ్యలి, నీవులేక పనితోచదు
 వానికి ; వాడులేక నీ
 కియ్యిలు సేరరాదు, కలయించిన
 కూరుము లెంతగట్టివో !
 తియ్యని యీవసంత మరుదెంచిన
 సౌఖ్యము మీకుఁగాక, యే
 యయ్యకు సమ్మకుం గలుగునా ?
 మగనాలి వెఱుంగ వింతయున్ !

ఒడలువంచి పనిసవరించెడి వలంతి
 కాపుపడుచ వీవు ; పనిలేక సమయమ్ము
 విలయొనర్చు సోమరి కవి పీడు ; వీని
 సాద లవేటికి ? నీపనిఁ జూచుకొనుము !

క వి రా జు

అలఘుకవికులమూర్ధన్యుఁ డతఁడు ; కుటిల
మానవసమాజకల్పితన్యూనహీన
శాసనాధీనదుర్బలస్వాంతఁ డతఁడు
కాడు ; కాడు, విశ్వంఖిలకలుషబుద్ధి !

ఆతని లోకమోహనకళాభి

నివేశము, శేముషీసమా

నీత యశస్సుగంధము, పునీతము ;

దివ్యము ; స్వార్థపంకిలో

త్పాతవివేకసంకుచిత భావు

లొకింత యెఱుంగలేక యే

వో తగరాని మాట లనుచుందురు

పాపము మాటఁగట్లుచున్.

వేకువ వేళఁ గన్నులను విచ్చిన
 చక్కని పూలతేనె య
 త్రాఁకలి తీఱఁదాపు, మధుపార్శ్వకు
 లిఁచుకఁ జేర రాక క
 న్నాకగు మేలిసంపెఁగ యెయూరము
 పోలిక జీవనమ్ము పూ
 ణ్ణాకృతిఁ దాల్చె, నంతె ; మలి
 నానుభవక్రియకున్ దవీయమై.

మెల్లఁగా సాగిపోయెడి మేఘశకల,
 మింత కదలని పర్వతశృంగసీమ,
 నీటఁ బడినచ్చు నా సెలయేటినురుగు
 భువనమోహనసందేశములను దెచ్చు.

ఐహిక మోహ బంధనములందుఁ
 దగుల్కొని యున్నవారి కే
 యూహలుదెచ్చి యీక తమయున్నియె
 చూపని ముగ్ధమోహన

స్నేహమయమ్ములైన జడచేతనముల్

కవి పల్కులందుఁ బ్ర

త్యూహము లేక నై జవిభవోన్నతి

వెల్లెడి నక్షరమ్ములై !

రాజాస్థానము లెన్నియో యతని గ

ర్వాలంకృతశ్రీపదాం

భోజమ్ముల్ దలఁదాల్చి శాశ్వత

పదమ్మున్ బొంది వడ్దిల్లు ; ని

స్తేజంబై చను వై రిపండిత ము

ఖాసీనద్యశశ్చంద్రికల్

జేజేవెట్టుచు వాని దిగ్విజయ

లక్ష్మీమందహాసమ్ములో.

పాడులోకము ! తనబుద్ధి బండలైన ;

అతని సచ్చీలమునకు దుర్మతిఁ గళంకుఁ

దెచ్చిపెట్టెను ; సరసులు తెలియరే ని

జమ్ము ; దాని సున్నపుఁగంట దుమ్ముజల్లి ?

సాక్షాత్కృతి

తల్లీ, ఆంధ్రపురంధ్ర, యిప్పటికి
మూతల్ వడ్డ నేత్రమ్ములు
త్ఫుల్లాంభోజములయ్యె ; నీ వనంగ
నేమో యెంచుకోలేని యీ
యుల్లమ్మింతకుఁ దల్లడిల్లినది ; నీ
యూహణి పాతాకృతుల్
దెల్లంబై సవి నేటి కీజడుని బుద్ధిన్
బ్రేమవారాన్నిధి !

తెనుఁగుం దేశము పుట్టినిల్లు, గురులుం
దిద్దించి నా రోసమాల్
దెనుఁగుం బాసను ; ఈ శరీరమిది,
తల్లీ, పుష్టిఁ జేకొన్న దీ

తెనుఁగు బంటుల ; జాట్ట ప్రక్కములు
 నీ తెన్నుల్, సమస్తంబు నీ
 తెనుఁగే యంచు నెఱింగితిన్ గత.
 పరాధీనప్రసన్నాత్మలో.

నిలువన్ నీడయుఁ గూడుఁగూడఁ గఱవౌ
 నిర్భాగ్యదేశీయు మా
 ర్తుల కంతమ్మున నీమవేదన ; వెతల్
 దోఁగాడు నా చూపులం
 జెలువుఁబాసిన నీ ముఖమ్ము గనుపించెన్ !
 సత్య మిన్నాశ్శకుం
 దెలిసెన్ నీకలరూప మెల్లయు !
 నమస్తే అస్సదాన్ద్రావసీ !

“ఇందలి చిత్రములు నా కృతజ్ఞతతో పాటు
 గడించుకొన్న గౌరవమునకు భాగస్వాములు
 శ్రీ కృష్ణమూర్తి, నతః సింహచార్య
 సుహృద్భావులు.”

ఆంధ్రభూమి ముద్రణాలయము, వేపేరి, మదరాసు.

కావ్య మాల

1	సూక్ష్మసము	...	౧
2	ప్రణయబంధము	...	3
3	సుభాషితము	...	౬
4	రేరాణి	...	౧౨
5	చుక్క	...	౧౫
6	తుదిపరలు	...	౧౭
7	సాక్షి	...	౨౧
8	చందమామ	...	౨౭
9	పూలమాల	...	3౦
10	మెఱపు	...	3౫
11	తేటిబోటి	...	3౮
12	సాఫల్యము	...	౪3
13	జిన దేవుడు	...	౪౬
14	సంజప్రాద్దు	...	౫౦
15	తరంగిణి	...	౫3
16	మూగనోము	...	౫౬
17	ఇంద్రధనుస్సు	...	౬౨
18	కాపుపడుచు	...	౬౫
19	కవిరాజు	...	౬౮
20	సాక్షాత్కృతి	...	౭౧

